

(Прес за РС, 16.11.2010.)

Већ годинама и усмено и написмено тврдим да ће се квадратура босанског круга ријешити оног момента када Хрвати у БиХ коначно отворе карте. Није да још током рата нису формирали „Херцег-Босну“, није да крајем 2000. нису одржали референдум о „трећем ентитету“, није да због тога нису били смјењивани, али су се исто тако придружили Муслиманима на референдуму о независности БиХ, прихватили заједнички ентитет са Бошњацима, одћутали обману о конфедерацији Федерације са Хрватском итд. Још од почетка 90-их они комбинују и калкулишу: са матицом Хрватском, са католичком црквом, са ЕУ и САД, са комшијама Муслиманима/Бошњацима, сами међусобно итд.

Док су многи Срби и Бошњаци све ове маневре проглашавали „латинлу ком“ и „језуитизмом“, Мирјана Касаповић је црно на бијело утврдила да „то није хотимично лицемјерје усмјерено на заваривање политичких противника, обична свакидашња политичка лаж, него политика која због извањских притисака и ограничења, као и због властитих неспособности и недоумица, није јасно и досљедно артикулирала темељне политичке циљеве Хрвата, прије рата, у рату и након рата“. Посљедњих мјесеци, међутим, као да су и „извањски притисци и ограничења“ попустили, а „властите неспособности и недоумице“ превладане, јер Хрвати су поново, како кажу, „озбиљније него икад“, ставили на дневни ред питање трећег ентитета. Зашто баш сада?

Посљедњих мјесеци, међутим, као да су и „извањски притисци и ограничења“ попустили, а „властите неспособности и недоумице“ превладане, јер Хрвати су поново, како кажу, „озбиљније него икад“, ставили на дневни ред питање трећег ентитета.

Парадоксално, томе су у великој мјери допринијели ентитетски партнери. Поновни избор „хрватског представника“ у Предсједништву БиХ од стране бошњачког бирачког тијела, поигравања СДП-а са неписаним правом ХДЗ-а да предложи Хрвата на чело Савјета министара БиХ, деложација кардинала Пуљића у корист Бошњака и уз то удбаха који је деценијама прислушкивао резиденцију врхбосанског бискупа ... - само су нека од понижења која бошњачка већина систематски приређује хрватској мањини у заједничком ентитету. На свако од њих појединачно Хрвати су изненађујуће благо реаговали, како би, по систему „што горе то боље“, прикупили више аргумената за разграничење са

осионим комшијама. Био је то добро припремљен повод да и Загреб направи заокрет. Док је Стјепан Месић, опсједнут амбицијом да за свог предсједничког манадата уведе Хрватску у ЕУ, грубо ућуткивао сународнике у Херцеговини и неукусно подилазио Бошњацима у Сарајеву, његов наслједник Иво Јосиповић, пошто је већ одшкринуо капију Брисела, одважио се да упуту дискретан пријекор бошњачким лидерима и тако охрабри хрватску дијаспору у БиХ. Био је то јасан сигнал чак и за гласовите грађанисте и мултикултуралисте, попут Жарка Пуховског, да се јавно изјасне за „трећи ентитет као једино логично рјешење“.

Томе ваљати додати територијално-етничка помјерања унутар хрватског корпуса у БиХ. Помирљиви средњобосански и посавски Хрвати који су, као бројнији дио нације, били темељ сарадње са Бошњацима постали су изиграна мањина. Исцурили су у Хрватску или Херцеговину тако да су херцег-босански радикали постали одлучујућа већина у оба ХДЗ-а. Човић и Љубић се у понечему и разликују, али не и по питању трећег ентитета. Наведене околности су изгледа довеле и до тихог повлачења босанских фрањеваца који су својим бх. пат риотизмом дуго одушевљевали бошњачке „социјалдемократе“ из СДП-а и „грађане“ из СДА. Ни најполетнији и најелоквентнији међу њима, попут фара Марка Оршוליћа, одавно се не оглашавају у сарајевским медијима, вјероватно разочарани што су самостани у „Босни Сребреној“ остали усамљена острва у муслиманском мору. Напокон, и САД и ЕУ су почели више да уважавају реалност на западном Балкану наспрам својих идеалистичких пројеката. Клинтонова је рекла да уставне промјене могу да буду само резултат равно правног договора локалних снага. „Бивши и неодговорни“ дипломата Монтгомери је упозорио да је једина алтернатива томе распад државе. А Меркелова је приговорила бошњачким првацима због дискриминације Хрвата и огласила да се мултикултурализам у пракси није потврдио као функционално рјешење.

Клинтонова је рекла да уставне промјене могу да буду само резултат равно правног договора локалних снага. „Бивши и неодговорни“ дипломата Монтгомери је упозорио да је једина алтернатива томе распад државе.

Да се нешто мијења и у свијести бошњачке базе, показали су изборни фијаско Хариса Силајџића и политичка маргинализација реиса Церића. Два најрадикалнија и најмилитантнија заговорника бошњачко-муслиманске хегемоније, под фирмом функционалне централизације БиХ, нису баш ништа постигли сем што су Хрвате још више удаљили од заједничког ентитета, а Србе од заједничке државе. Међутим, пораз мегаломанског бошњачког пројекта да прогутају цијелу БиХ, истовремено им је дао реалну шансу за мањи и дохватљивији залогај у облику сопственог ентитета. А то је заправо оно што су они одувјек жељели, само нису смјели да кажу откако је Цимерман

одвратио Изетбеговића од Лисабонског споразума. На предизборном мегаскупу СДА у Кладуши јасно и гласно је поручио: „Ми нећемо исламску Босну, јер за то још није вријеме. Узећемо онолико Босне колико можемо просперитетно контролисати“. Том приликом помало разочарана национално-вјерска публика касније је током рата ипак потврдно одговорила: „Потпиши Алија, макар била ко авлија!“ Уосталом шта је било природније него да, распадом Југославије по територијално-етничким шавовима, и Муслимани, као по бројности трећи народ предвођен национално-вјерском странком, затраже свој дио подијељене куће – „један кроз један“. Унутрашња подјела босанског стана довела је Бошњаке само на пола пута, а ентитетским сустанарством „један кроз два“ нису задовољни ни Хрвати.

Меркелова је приговорила бошњачким првацима због дискриминације Хрвата и огласила да се мултикултурализам у пракси није потврдио као функционално рјешење.

Деценију и по одржавало се безнадежно стање у коме је Бошњацима извана обеђавана јединствена БиХ у којој ће бити релативно доминантни, а коју српско-хрватска апсолутна већина, наравно, нипошто неће. А истовремено им је, такође извана, било забрањено да затраже свој дио Федерације, што би и Херцегбосанци једва дочекали. Управо тај ћорсокак у који су сатјерани бошњачки лидери, уколико даље потраје, могао би на власт да доведе оне Лагумџијине „луде муслиманске радикале“ и подгрије глобалну исламофобију. Ваљда је то сада већ свима постало јасно, и изнутра и споља..